

La Llei Aragonès, un pas endavant vers la privatització dels serveis públics

La Llei de contractes de serveis a les persones, també coneguda com a Llei Aragonès, va ser presentada, de puntetes i sense publicitat, en un ple mig buit del Parlament el passat 7 de novembre de 2018. D'aquesta manera, en la seva fase de ponència i presentació d'esmenes va passar pràcticament desapercebuda, la qual cosa va impedir una discussió seriosa i un debat públic a l'alçada de la seva transcendència futura per als serveis públics. Aquesta discreció, entenem que buscada, va acabar quan diverses entitats del món de l'educació i la sanitat, com ara la FAPAC, van fer un crit d'alerta sobre les possibles conseqüències econòmiques, polítiques i laborals d'aquest projecte de llei.

En què consisteix la Llei Aragonès?

Els responsables de la Llei, impulsada per ERC i JxCat, afirmen que es tracta d'una normativa que regula la prestació de serveis públics a càrrec d'empreses privades, tal com s'ha anat fent fins ara. Segons el seu parer, la nova llei modifica alguns dels criteris de contractació i licitació pública per tal que el preu de la subhasta no sigui l'únic criteri a l'hora d'adjudicar serveis, ja que s'hi estableixen alguns requisits addicionals, com ara el compliment d'alguns aspectes (pocs i de manera laxa) de responsabilitat corporativa, que permetrien que petites i mitjanes empreses del sector serveis poguessin accedir a les adjudicacions públiques.

La llei es basa en la normativa estatal i en directives europees, que en cap cas no impedeixen que els serveis públics puguin ser gestionats de manera directa per les administracions públiques. A més, aquesta normativa força extensa (38 articles, 3 disposicions addicionals,

1 disposició transitòria, 1 disposició derogatòria, 4 disposicions finals i 4 annexos) obre la porta que diversos serveis, com ara els de tutoria, preescolar, centres d'educació especial, menjadors escolars, educació d'adults, formació permanent i altres àmbits sensibles, puguin ser gestionats per grans o petits grups empresarials, normalment amb ànim de lucre.

Quines són les raons de fons?

És evident que els serveis públics no necessiten ser privatitzats. L'experiència acumulada d'aquestes dècades serveix per comprovar que, sota formes diverses (externalitzacions, subcontractacions, concerts...), la privatització provoca el deteriorament dels serveis prestats, el maltractament de l'usuari, l'empitjorament immediat de les condicions de vida i treball dels seus treballadors i treballadores i la generalització de la precarietat laboral en el si dels serveis públics.

En canvi, de manera creixent, els països democràtics i avançats han recuperat la gestió directa dels serveis públics després de comprovar que, a partir de la imposició de criteris economicistes i de la lògica de la maximització del benefici de grans o petits grups empresarials, l'experiència sol sortir molt cara per a l'erari públic. D'una banda, perquè es produeix una acumulació en poques mans dels diners públics i, de l'altra, perquè aquestes empreses acaben tenint una gran capacitat de pressió sobre les administracions públiques, amb nombrosos casos de gestió deslleial i d'incompliments reiterats d'uns contractes contra els quals sovint resulta impossible fer-hi res.

Entenem, doncs, que aquesta aposta deliberada per la privatització respon a una ideologia neoliberal que ha orientat les praxis polítiques dels darrers anys. Per molt que hi hagi partits polítics que es proclamïn d'esquerres, la realitat és que els serveis públics d'aquest país —entre els quals hi ha l'educació— han estat retallats, desregulats i privatitzats. En aquest sentit, ERC no fa sinó imitar i aprofundir allò que abans havien fet els diversos governs convergents i socialistes, que al seu torn s'inspiraven en la catastròfica política de privatització dels serveis públics que van dur a terme governs conservadors i laboristes de la Gran Bretanya. Com a conseqüència d'aquestes polítiques, hem esdevingut una de les societats més desiguals del continent.

Més enllà de la ideologia, també observem una voluntat que els contractes públics serveixin per construir una xarxa clientelar d'empreses beneficiàries de les externalitzacions. Es busca crear un càrtel d'empreses privades dedicades a la gestió dels serveis públics que puguin esdevenir un suport fàctic, econòmic i d'influència social que beneficïi determinats partits polítics. De fet, és obvi que l'experiència de les darreres dècades arreu i al nostre país ens ensenya que la privatització dels serveis públics desemboca en pràctiques corruptes.

També cal destacar el fenomen de les portes giratòries: els responsables polítics o de l'Administració de la concessió de serveis públics poden acabar integrats en l'organigrama o en determinats consells d'administració de les empreses que han beneficiat amb les seves decisions. Tampoc no és cap secret que hi ha alguns càrrecs polítics que s'han aprofitat dels contactes obtinguts gràcies a les concessions públiques per crear empreses dedicades a la formació permanent o als serveis educatius.

En aquest sentit, malgrat la propaganda positiva que podem trobar als mitjans de comunicació, les cooperatives i empreses d'economia social —anomenades sovint del tercer sector— no tenen, a la pràctica, un comportament gaire diferent del de les grans empreses. Sovint, emparats en una teòrica categoria d'entitats sense ànim de lucre, creen un organigrama que permet que una minoria obtingui salaris elevats i contractes avantatjosos, mentre que els treballadors i treballadores encarregats de desenvolupar el servei tenen uns contractes precaris i suporten condicions laborals draconianes. En són exemple els educadors i educadores en el lleure o els dels centres tutelats de menors, les vetlladores d'educació especial o els monitors o monitores de menjador.

Quins són els perills?

Entenem que ja hem patit la gestió privada dels serveis públics i, per tant, tenim prou perspectiva històrica per escatir-ne les conseqüències. Així, la privatització dels serveis de neteja o dels menjadors escolars, que va posar fi a les plantilles municipals de netejadores o cui-

neres, va servir per reduir el personal contractat, que havia de treballar més per menys, mentre que les despeses públiques en aquest capítol s'incrementaven. En altres paraules, la gestió privada dels serveis públics surt més cara, és de pitjor qualitat i té conseqüències socials terribles, com ara l'augment de la pobresa i la precarietat entre la classe treballadora.

Tot i que els responsables de la Llei Aragonès sostenen que clarificarà la normativa sobre contractació i licitació de serveis públics i donarà més oportunitats a petites i mitjanes empreses d'"economia social", en realitat no només no corregeix la caòtica situació legal i laboral actual, sinó que, amb l'extens catàleg de l'annex 4, obre pràcticament tots els serveis públics a licitacions d'empreses privades.

Què fa i què farà USTEC·STEs?

Des de la seva fundació, USTEC·STEs ha tingut claríssim que els serveis públics han de ser gestionats de manera directa per les administracions públiques. En el cas de l'educació, apostar per la gestió directa de tots els serveis educatius és una manera de defensar els interessos integrals de la comunitat educativa.

Amb aquest objectiu, hem redactat un projecte de llei alternatiu, amb una exposició de motius, un article únic en què exigim que tots els serveis públics siguin gestionats de manera directa per les administracions públiques i atesos per funcionariat, personal laboral o treballadors i treballadores d'empreses públiques, i una disposició transitòria que estableix un termini de deu anys perquè tots els serveis a mans privades passin a ser públics.

Aquesta proposta de llei serà presentada a tots els partits del Parlament amb l'objectiu que la Llei Aragonès no s'aprovi. Paral·lelament, tractarem de buscar aliances en tots els àmbits civils i polítics per proposar una estratègia conjunta que posi fi a les privatitzacions i recuperi la gestió pública, amb treballadors públics, de tots aquells serveis sufragats amb diners públics, cosa que inclou també l'escola concertada, tal com ja vam reclamar mitjançant la ILP d'Educació.

Els nostres serveis jurídics i la Secretaria de Política Educativa s'ofereixen a informar sobre els perills d'aquesta llei i els avantatges d'una gestió directa dels serveis públics per part de les administracions públiques.

I atesa la transcendència de l'afer i els perills que comporta aquest projecte de llei, no descartem una campanya de mobilitzacions per aturar-lo.

Manifestació
19 d'octubre (17.00 h)
Davant el Departament d'Economia
(Gran Via - Rambla de Catalunya)